

HRVATSKARIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 125, godišnje K 15—. Za INOZEMSTVO K 23—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.040

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIN.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

SIBENIK, subota 21. ožujka 1914.

Broj 918

Zar novi savez?

Bečka „Neue Freie Presse“ prima iz Petrograda, da je „Novoja Vremja“ objelodanila na uvodnom mjestu izjavu jednog ruskog visokog dostojačnvenika, koju je ovaj učinio u jednom salonu visokog društva petrogradskoga. Ovaj dostojačnvenik bi naime bio izbio u tom društvu jednu novu osnovu, na kojoj da se radi, o novom savezu rusko-germanskom francuskom engleskom. Savez da bi imao za cilj razdoblju Austrije, tako da bi Njemačka dobila zapadne pokrajine Austrije, a Francuska Elsas Lođtingiju.

„Novoja Vremja“ objelodanjuju ovu izjavu na uvodnom mjestu, da tako počaku koliko joj važnost davaju. Osim toga je i za to napadno što taj list objelodanjuje tu izjavu na uvodnom mjestu, jer ta okolnost dokaziva da rusko društvo nije baš najbolje razpoloženo prema Austro-Ugarskoj.

„Neue Freie Presse“ uz ovu vjesnost donosi i brzojav iz Pariza u kojem se javlja da pariški list „Temps“ pozdravlja to objelodanje „Novoja Vremja“ i kaže da je ta vjes o diobi Austrije isto tako važna koliko i nedavna izjava ruskoga ministra rata Suhominova. Kaže da se izvršba ovoga programa odavna razpravlja u visokim krugovima Petrogradskim i da bi isti riešio od jednom pitanje naoružanja. I u Parizu i Berlinu da se ozbiljno razpravlja o toj osnovi.

I nova politika Rumunske, kaže „Temps“ ide za ostvaranjem te osnove. Mi ove donosimo kao kronicari i prenášamo. Bit će da se o svemu tomu malo više govori jer je ruska Duma držala tajnu sjednicu na 14. t. m.

Na toj sjednici je ministar predsjednik gorovio posve pomirljivo o odnošajima Rusije i Austrije. Ministar rata Suhominov je izjavio da je ruska vojska dobro pripravna, ali da su potrebita još nova naoružavanja da se poveća pripravnost za slučaj rata. Ministar mornarice javio je da su potrebni još novi krediti za razvoj bojne mornarice na Crnom moru.

Dakle i ako se ne može vjerovati u vjes ruskog i pariškog lista, kako kaže i bečka Presse, ipak je očito da ova vječna sve to veća naoružavanja dovode do izcrpljenja. Da pak odnošaji medjunarodni nisu najbolji dokaz su uprav ta naoružavanja. Jer za Njemačkom eto naoružavaju i Francuska, i Engleska i Austria i Rusija i tako to ide u bezkonačnost.

Medjutim te priprave kažu da vele-

vlasti nisu još na rat pripravne i da do rata kroz četiri pet godina neće doći. Barem tako govore.

SIBENIK, 21. ožujka.

„Hrvatskoj Kruni“ imademo malo što da kažemo. Kad se pisanje Dr. Drinkovića nazivlje privatno istom, jer da je „sve što je rečeno o Šusteršiću i njegovoj politici kao evangeline“, pa kada se to isto su par rieči nazivlje neistom, onda znamo da imamo posla sa ljudima dvoličnim ili koji su radi sebe i svojih prilika prisiljeni biti dvolični.

Nego „Kruna“ je veoma milostiva: ona je primila Drinkovića u stranku prava i nakon riečke resolucije.

Jadna „Kruna“! Drinković nije ulazio u posao riečke resolucije, nego je pravac, misao, eventualnu radnju te resolucije obrazlagao onako kako bi to i danas činio, pače u drugom pravcu i čini uprav sa svojim „Obračunom“. Zagovara politiku narodnu, a ne služničku! Da ima u stranci prava služnika i konfidenta o tomu znade, o tomu je Drinković gorovio i gosp. koji se danas hvali organizacijom i jakošću stranke prava. Medjutim organizaciju stranke „Kruna“ ne bi smjela ni spominjati jer bogme se znači je to rad . . . a znati će se i kašnje.

Drinković je bio prisiljen ući u stranku prava! Po komu, kada? Ta Drinković je uvek bio samo pravaš. Nikad „čisti“, nikad svih onih naziva kojima se drugi uticaj. Pače god 1908 samo radnji i nastojanju Drinkovića ima se zahvaliti da su svim „frankovački“ nazivi prestali i u Dalmaciji, a kašnje drugovje.

Kolika je bila „Krunina“ čista stranka do tada? Kolika uslijed one radnje?

Naravno još to „Kruna“ nezna, pa čemo joj kazati mi, da će se to prilično brzo viditi, jer makar se konfidenti dičili tudjom mukom, uviditi će da njihova nije.

Za koga „Kruna“ piše, kad kaže da će možda opet Drinković pokucati na vrata stranke? Zar na vrata današnjih konfiderata, koje je Drinković svojom radnjom prisilio ući u stranku i kad ih je upoznao od njih se odalečio kao od najprezrenijih stvorova?

Polaganje Don Ivo! Treba izkupiti zadanu rieč Drinkoviću, da će stranka obranuti sa konfidentima c. k. namjestništva i auličnog katoličanstva, i eto vrata otvoreni, eto otvorenih onih vrata, koje su Dr. Krstelj i Drinković svojevoljno i odlučno u licu zatvorili svima onima koji cene, da im je koristno bili oruđjem c. k. vlasti.

te rade, da Bugari priedju na katoličku vjeru, a u tu svrhu hoće da skupljaju novac dok za našu narodnu školu i za oslobođenje ne daju ništa.

U trećem dijelu gorovio o „Klerikalizmu protiv slobode“. Među ostalim tu se čita:

Jasno je, da je klerikalizam i protiv slobode nauke, protiv slobode škole i protiv slobode savjesti. On hoće da ima sve u svojoj vlasti i da svima zapovijeda, jer inače nije sloboden.

Slobodna škola nije zavod, gdje se radi, što se hoće, nego se smije raditi samono, što je istinito, pravo, pošteno i dobro, što oslobadja ljude od svakoga zla, od laži, zabluđi i obmana, što ih razvija u svakom pravcu i pripravlja za sadašnjost, za dostačan život na ovoj zemlji.

Ono, što klerikalci obećavaju nama na drugom svijetu, neka bude njima, a za svoju sreću na ovom svijetu brinut ćemo se mi sami, jer smo punoljetni, pa zato hoćemo slobodu.

U četvrtom dijelu razlaže se, kako klerikalizam ubija vjeru u sebe.

Jaka volja i vjera u uspjeh čini velika djela i pobijeduje. Tko se pokunjui i hoda ponizno kao prosjak, slabo prolazi. Puzaost i pasja poniznost bilje je ropstva, slabosti i kukavštine. Tko sam sebe štuje,

Inače što poručimo u „Hrvatu“ to poručujemo i „Kruni“. Primit će i ona „Obračun“ pa neka dokaže i samu jednu neistinu, koju bi bio napisao Drinković i on je pripravan podvrići se osudi kakvu sami konfidenti odrede.

Do tada bolje bi tchinila „Kruna“ štiti, kada nemože dokazati što neistinom proglašiva.

Srbija i Crnagora.

Pitanje sjedinjenja Srbije i Crnogore u stvarima vojničkim, diplomatskim i carinarskim rek'bi da je posve blizu oživotvorenja. O tomu je već progovorila adresa crnogorskog sabora na kralja, a javno mnjenje uprav tu uniju žudi.

Javna štampa objiju kraljevine se izkaziva na uniju oduševljena.

Štampa njemačka u Austro-Ugarskoj kaže da je veoma zabrinuta za Crnogorou, koja da bi mnogo izgubila.

Dobro joj odgovara list „Trgovina“, što izlazi u Nišu. Raspravljuje o uniji sa vojničkom, diplomatskom i gospodarskom gledištu, ovaj list kaže:

Prvo: vojnička unija.

Srbija će po novoj formaciji, zajedno sa kontingentom osvojenih oblasti, moći za dve tri godine da obražuje vojsku na slučaj rata, od 600.000 vojnika. Crna Gora će imati u to isto doba 200.000 vojnika. To su dakle ukupno 800.000. Kad se crnogorska vojska preuredi po tipu naše vojske, ona će sa svojih 200.000 vojnika biti sila, da joj ravne neće bti u cijeloj Evropi. U prošloj ratovima, turskom i bugarskom, imali smo prilike da ih vidimo, kako se rame uz rame bore sa našim junacima, kakva su čuda od junaštva pokazivali. Ali sve badava. Da je taj vojni element bio obučen po svima pravilima današnje savremene vojne discipline, obuke i tehnike, da je bio snabdeven sa oružjem najnovijeg sistema i da je što bolje premijen u pogledu snabdjevanja hranom, u pogledu snabdjevanja komorom, sanitetskim osobljem i ostalim materijalom, za tim sa drugim vojnim sredstvima, kao sa reflektorima, telefonima i t. d. — kao što se sada misli sveto da reformiše, Crna Gora bi, pored svojih div-sokola i junaka, mogla mnogo više uraditi i daleko više škoditi svojim neprijateljima.

U buduće predstoju nam zadatka, da u srpskoj i crnogorskoj vojski bude sve jedno isto, uđešeno po jednom istom katalpu, tako, da u slučaju potrebe jedna ogromna falanga od 800.000 Srba bude strašan zid navali sa budi koje strane.

a to je prva dužnost svakoga čovjeka, ne ponizuje se ni pred kim.

Ali klerikalizam, koji hoće da svima zapovijeda i nad svima gospoduje, ne trpi ponosna, slobodna i srčana čovjeka i borca, nego slabica, tutješu bez svoje volje; on hoće roblja, koje slijepo sluša i može se po volji izrabljivati.

Klerikalizam je tiran, koji čovjeka smatra svojim sredstvom, pa ga tako uzgaja, da sam tura svoju šiju u jaram, kao vol.

Široke su narodne mase ogromne, to su milijuni ljudi, to je velika snaga, da veće nema. Kako da klerikalizam, koji broji razmjerno malo članova, zapovijeda tolikoj sili i kako da ju izrabljuje, kad nema oružane vojske, kad nema fizičke sile? Vrlo mudro. On ubija otpornu snagu u čovjeku, vjeru u sebe, ponizuje ga do tegleće životinje, zamagljuje mu razum, uči ga da trpi, da nepravdu i sve muke strpljivo podnosi, da zataji sam sebe, da se kini, da posti, da se odrečne dobara ovoga svijeta, da prezire život, a sve to radi nagrade na drugom svijetu, a pravo reći radi klerikalaca, koji žive u raju na ovom svijetu, plivaju u slasti i lasti, i guše se u svom salu.

I strah je uzgojno sredstvo, ali i njega klerikalizam izkoristiće u svoje sebične svrhe. Straši ljudi, a naročito plašljive žene,

Već i sama pomisao na tu strašnu treba da budu samo na papiru; od prije, kako je razdeljen jedan okrug od drugoga. Ne treba nam ni gjumruk ni pasoš ni poštanska konvencija, niti kakve god prepreke na granici. Srbin treba slobodno da putuje kao po svojoj rođenoj zemlji da trguje, da se što češće sastaje brat s bratom, jer onda će tek nastati izmedju nas pravo zbljenje i prava ljudi. Obe države treba da podignu dobre puteve, a naročito željezničke pruge Izlaz na jadransko more, koja nam sprečavaju Velike Sile preko Albanije, ne može nam sprečiti nikakva sila preko crnogorskog teritorija na Bar ili na koje drugo zgodno mesto. Treba dakle raditi na tome, da se ova pruga što pre sazida pa će onda Crna Gora procvetati u pogledu ekonomskom, rudarskom i trgovačkom a tako isto dobiti na taj način vrlo mnogo i biči Novopazurski Sandžak, ploda Metohija i ravno Kosovo polje. Onaj naš narod, koji je vekovima stenjao pod pritiskom nekulture turske, dobit će sada srpsku kulturu, onu kulturu za kojom je on toliko stotinama godina u ropstvu priješljivao. Nadamo se, da će prosvećeni vladari Srbije i Crne Gore raditi na tome najozbiljnije, da se ostave želje narodnog predstavništva i da se što pre vaspostavi tražena unija izmedju Srbije i Crne Gore.

Balkanski rat — i prvi i drugi — bio je zapravo samo jedan oblik i jedan odločak one velike borbe, što se vidi u svim svim dijelovima skupina velelasti, poznatih pod imenom „trojni savez“ i „trojni sporazum“. Ta borba nije bukareštanjski mirom dovršena, nego je samo odgodjena. Prevelike su opreke, što postoje izmedju jedne i druge od tih skupina, a da bi se čovječanstvo moglo nadati, da će biti poštedjeno od onoga groznoga rata, u koji pripeti, da će se ta borba na koncu konca prometnuti.

Engleska dobro opaža, da joj je u svetu, u njezinim kolonijama i u izvanvropskoj svjetskoj trgovini najopasniji takmac Njemačka. Pučanstvo ove potonje od dana u dan raste, industrija njezina postizava najveći stepen savršenstva, a što se mnogi proizvodnje tiče, ne zaostaje već puno za Englezom. Naravna posljedica tega razvijanja Njemačke bit će ta, da će ona tražiti nova i sve veća tržišta za svoju robu; tih pak ne može da dobije, ako bilo boljom kvalitetom proizvoda, bilo jeftinijim

zni i pred vragom, koji zavajda. Rezultat ovoga odgoja je ropstvo duša, koje čini narod gradivom, podesnim za sve . . . Zato, tko je protiv kaptola, taj je i protiv vjere. Takva valja izopćiti, a ako je to općina — ima se na nju udariti proletstvo. A to znači, da se novorodjenoj djeci ima uskrati krst, mladencima ženidba, bolesniku isporijevi i posljednja pomast, mrtvacu zvoni, a ostalim misa i propovijed, ukratko na vjernike navaliti zlo, koje nevidljivo ubija. Ako ne bi ni to pomoglo — imaju se predati sudu, da sud s njima obračuna kao s ljudima, koji bune poredak i dižu se protiv vlasti. A slobodno ih je i ubiti, jer su njihova tjelesa „stanovi vražji“.

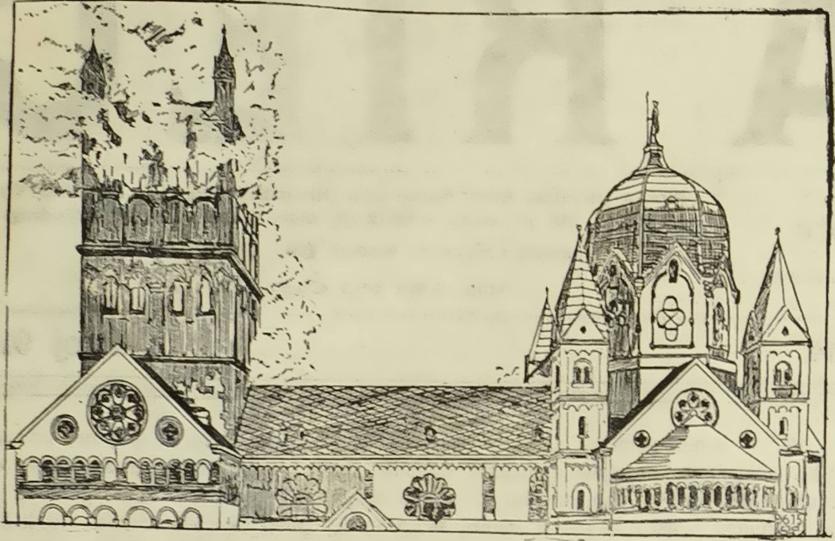
O klerikalnom kongresu učeni pisac evo što iznosi:

Klerikalci naglašavaju, da je posljednji euharistički kongres u Beču bio čista vjerska stvar, velika katolička vjerska svečanost, prosta od svake političke boje, ali sve to nije istina, pa je i ta izjava furtimaška, a vjerna kripta.

Cisto vanjski bilježi kongresa bio je samo mamilo, kojim su se pošteni vjernici mamilili u Beč i zavaravali, te nisu opazili prave namjere klerikalnoga Rima.

(Švrštit će se).

Crkva u Neussu.

Ovih dana za malo da nije izgorjela cijela crkva u Noussu uslijed kratkog spoja u električnom pogou za zvonjenje. Crkveni toranj sa zvonovima posvema uništen od vatre. Šteta procijenjena je na 200.000 maraka.

cienama ne potisne iz njih englezke proizvode. Orient, Egipat, Perzija, Kina: sve su to područja, kuda je sve do nedavna gospodovao gotovo izključivo englezki trgovачki upliv, ali mu sada uspiješno konkuriše upliv njemački, osobito u Turskoj. Od ogromne ratne mornarice njemačke prijeti trajna pogibelj engleskim kolonijama; u slučaju pak evropskoga rata zatvor njezinih obala, čime bi bio presječen u Englezku dovoz žitka iz kolonija i prema tomu pruženo gotov glad u zemlji.

Sve to Englezka dobro uvidja još od vremena Eduarda VII. i spremi se na orijački jedan udarac, kojim kani smrvti svoga najopasnijega takmica.

Naravsko je stvar, da se oglđala u svetu za zaveznicima, koji imadu isti interes, da niemstvo bude što slabije, kao i ona.

Tu joj je dobro došla Francuzka, koja još iz godine 1871. čeka čas osvete za gubitak Alzacie-Lotaringije, pa onda Rusija, koju vodi ne toliko mržnja protiv Njemačke same koliko više tradicionalno suparništvo sa našom monarkijom, kao najopasnijem takmocem na bližem istoku: a osim toga smatra se našu monarkiju u Rusiji občenite samo učin-gardom, eksploratom Njemačke.

I tako vidimo danas dve grupe vlasti: na jednoj strani trojni sporazum (triple-entente) na čelu s Englezkom; na drugoj strani trojni savez na čelu s Njemačkom. Kod trojnog saveza posebna je značajka nestalnost i nepouzdanošć Italije, za koju cijetno znade, da je svaki čas pripravna izskočiti iz skupine, u kojoj se za sada nalazi, ter započeti svoju extra-tour.

Kraj takve grupacije velevlasti važna uloga zapada Rumunjsku. Sve do balkanskoga rata občenito se držalo, da je ona potajni kompanjon trojnoga saveza i da bi se u slučaju oružanoga uplitana Rusije u balkanske prilike svojom vojskom pridružila protivnicima Rusije. Bilo je obće mnjenje, da je Rumunjska samo avantgarda naše monarkije protiv Rusije i da će njezina voj-

ska složno operirati s vojskom austro-ugarskom na granicama Rusije.

I sbljija Rumunjska je tečajem desetak godina na granicama Rusije utrošila milijarde imovine za raznovrstne utvrde, kao da njoj ne prijeti ni odkuda pogibelj, osim iz Rusije.

Dva su bila uzroka za ovakvo Rusiju nepriznato razpoloženje u Rumunjskoj. Prvo, upliv Njemačke hohenzollernske dinastije, koja je držala, da joj je i na rumunjskom prijestolu dužnost nastavljati staru borbu germanstva. Drugo, žalac, što je ostao u srcu rumunjskoga naroda još iz godine 1877., kad je on kao saveznik Rusije zajedno s njom vojeval protiv Turske, a nakon pobjedičkoga rata mu Rusija oduzela više manje rumunjsku pokrajinu Besarabiju, davši mu u zamjenu Dobrudžu, kraj močvaran i naseljen Tatarima, Čerkezima i Osmanlijama.

Tako su stvari stajale do balkanskoga rata. No povodom togata i nakon njega prilike su se u Rumunjskoj promenile.

Ruskoj diplomaciji, koja je sustavno išla za tim da na jugo-iztočnoj granici podigne na noge protiv naše monarkije balkanski savez, pošlo je za rukom, da i Rumunjsku iztrgne iz zagrljaja naše monarkije.

Š. ruske strane podjećalo se rumunjsko javno mnenje, da je Rusija bila ona, koja je vodeći tečajem XIX. veka nebrojene rata s Turskom, bila ona, koja je oslobođila rumunjski narod i pripomogla mu do samostalne države. U drugu ruku upućivalo se pogled rumunjskoga naroda na drugu stranu, upirući prstom u Frdelj, u Ugarsku, u Bukovinu, gdje živu pod austro-ugarskom vladom milijuni rumunjskih suplemenika, koji željno izekuju, da im se srbina povrati. Nerazborita, nasilna, zatorna politika magistarstva protiv ugarskih Rumuna olakšala je samo djelovanje ruske diplomacije, koje je išlo za tim, da revolucionira, uzbudi hove u Rumunjskoj i učini je neprijateljski razpoloženima protiv habsburške monarkije. A kad se još s ruske strane namignulo, da cilj rumunjskih narodnih aspiracija leži onkraj Karpati i da Rusija ne bi imala ništa protiv toga, da se taj cilj ostvari, onda je

posve lako shvatiti, zašto je Rumunjska i za prvoga i za drugoga balkanskoga rata pokazala toliko samostalnosti u akciji i bezobzirnosti prama Austrijskoj monarkiji, kavko se nitko nije nadao.

Bez sumnje mnogo je toj emancipaciji duhova u Rumunjskoj doprinjela i činjenica, što njezina inteligencija stoji pretežnim dijelom pod utjecajem francuzke kulture, čita francuzke knjige i novine, a to sigurno nije sredstvo, kojim bi se umnažale simpatije prema monarkiji Austro-Ugarskoj.

Balkanski savez, to djelo Rusije, dođuše je razvrgnut i razoren, ali Rusija još nije napustila misli, da ga iznova stvari. U te svoje balkanske kombinacije ulavči Rusija dakako i Rumunjsku. U prijašnjim periodima stajao je na putu ruskim nastrojnjima u Rumunjskoj antagonizam njezine njemačke dinastije, koja je bila vazda pod uplivom Beča i Berlina. A upliv dinastije djelovao je po naravi stvari daleže i na neke krugove rumunjske inteligencije, pa uslijed toga rusofisko razpoloženje u rumunjskom javnom mnenju nije nikada moglo da uhvati onaku dubinu i onaj obseg, kako bi to odgovaralo ciljevima ruske politike. Hohenzollernski njemački upliv vazda je paralizovao ruski upliv.

No u novije doba čini se, kao da će stvari i u tom pogledu krenuti drugim pravcem. Rumunjska se tečajem prvoga i dragoga balkanskoga rata prilično emancipirala od habsburške monarkije, ali se još nije dala posvema u naručaj Rusije i prema tomu na stranu trojnoga sporazuma protiv trojnoga saveza. Sad se čini, da će se Rumunjska na svom putu približavanja k Rusiji pomaknuti za jedan velik korak dalje. Po sredii su naime dinastički odnošaji, a ti su u monarkijskim državama vazda imali velik utjecaj i na politiku. Ruski car ima u udaju dve odrasle kćeri, a na rumunjskom dvoru imade momka za ženidbu; to je dva desetgodišnja sin rumunjskoga nasljednika prijestola, a unuk kralja Karola, dakle danas sutra i sam kralj Rumunjske. Na rumunjskom dvoru kao da su došli do spoznaje, da bi bilo svakako dobro imati za tasta taka gospodina, kao što je to ruski car, pa su već poduzeti neki konkretni koraci, da se taj ženitbeni plan ostvari. Novinstvo se pronose vesti, da rumunjski nasljednik prijestola i žena mu kreću doskora u Peterograd, da stvar za svoga sina definitivno urede.

Razumljivo je, da se ove prilike Rumunjske u Beču prate s napetom pozornosću i da se sa strane austro-ugarske diplomacije nastoji Rumunjsku obasipati sa svim mogućim dokazima simpatije i dobrohotnosti, ne bi li ju se tako zaustavilo na putu njezina približavanja k Rusiji. Službena i neslužbena Rumunjska država se sada prično rezervirano, ali ako im se s ruske strane pruži garantija, da će se podupreti njihove aspiracije gledom na Rumunje, što se nalaze izvan granica Rumunjske, nema nikakve sumnje, da će se Rumunjska u izvanjskoj politici priključiti Rusiji i trojnom sporazumu; osobito, ako još dodje do snavane ženitbe izmedju spomenutih članova ruskoga i rumunjskoga dvora. „H.“

Sjećajte se Družbe SS. Ćirila i Metoda.

mnogo prijateljevalo s braćom Tkaličićima Ivom i Jurom, s kojima se je sprijateljio još kao susjed iz Jurjevske ulice. Pored toga spajao ga je s ovom dvojicom muzikalni duh pa i bohemski način života. Kako nije učinio mature, a ni ispita na veterinarskoj školi, uzeće ga u vojnike i to kao prostog vojnika kod pastuhrske kr. pukovnije. Tu naravno nije mogao da izdrži i doskora je došao onamo, kamo je znao, da će doći, u vojni zatvor, radi prekršene discipline. Iz ovoga zatvora pobježe preplivavši Dunav, u Beograd.

U Beogradu bude vrlo liepo primljen. On je već onda bio poznat sa nekoliko vrlo uspješnih novela, pa su se za nj zauzeli neki vidjeniji srpski književnici. Odmah u početku dobije i mjesto celliste u orkestru srpskog kraljevskog kazališta (1894). Kao vojni bjegunac naravno, da se nije više smio vratiti u monarkiju, dakle nju svoju domovinu a poimence u Zagreb, koji mu je vazda tako srcu bio prirastao. To ga je boljelo i u njegovim privatnim pismima i radovima, koji su rasijani po našim časopisima i novinama, on se jadao na to, što mu je nemoguće vratiti se u Zagreb. Kad je opća amnestija uslijedila prigodom vladarevog jubileja, nije se amnestija na njega mogla protegnuti, jer je bio pobjegao kao kažnjnik i jer je ponio sobom u Beograd platnene „komisne“ hlače. Ovaj potonji pred-

met, koji tako miriše po veleizdaji, učinio je, da je tek pokojnomu dru. Josipu Franku uspjelo, da ga konačno ipak oslobodi tog progonstva iz domovine (1908).

Za ovoga svojega prisilnog zatočenja on je iz Beograda više puta dolazio u Zagreb, gdje njegovom boravku redarstvene oblasti nisu stavile nikakove zapreke. Tako je mogao da se nekako i protura do Münchena, gdje se i opet našao sa braćom Tkaličićima Odavle podje u Ženevu i onda u Paris. Još jedanput za vrieme svojega zatočenja vratio se u Beograd, a onda preko Švicarske pješke u Francusku i prekrasniju Lukciju. U ovoj periodi padaju njegove najbolje pisane stvari, koje su objelodanjene po „Vijencu“, „Nadi“, „Obzoru“, „Hrv. Pravu“ i mnogim srpskim listovima.

Kad je dobio amnestiju, on je stalno boravio u Zagrebu kao županijski učitelj francuskog jezika, I za ovih četiri pet godina svojega boravka u Zagrebu, on je odputovao jedanput u Fiorenzu, a onda u Rim. Zašelio se Italije. To bijaše posljednji njegov put. Vratio se pre Božić, poboljšavao i onda pošao u bolnicu. Tu ga stigne srbina Verlinova.

Njegove su stvari izdane u posebnim knjigama i to „Iverje“, „Novi Iverje“, „Umorne priče“. Svoje je kritike i prikaze „Umorne priče“. Štampano takodjer u tri knjige, koje su poznate pod naslovom „Ogledi“, „Vidici i pu-

POLITIČKE VIESTI.

Naši djaci u Trstu veličanstveno otpraćeni.

Na 18. t. mj. odputovali su hrvatski akademici i dva Slovaca za Split. Ogromno mnoštvo Slavena odpratio ih je na parobrod. Slovenke obasuše junake cvijetem. Otpjevane su naše himne. Oduševljenje i ganuće do suza.

Veličanstvena slavenska skupština u Trstu. — Protest proti talijanskom fakultetu.

Na 18. t. mj. na večer obdržavala se je u „Narodnom Domu“ ogromna skupština Jugoslavena. Prisustvovalo je okolo 6.000 osoba. Govorili su Dr. Ribar, Dr. Wilfan i mnogi drugi. Skupština je prihvatala rezoluciju u kojoj protestira proti postupku talijanskog djaštva na Revoltelli te se oštros izjavljuje proti osnutku talijanskog pravnog fakulteta u Trstu na štetu svih Jugoslavena. Poziva sve jugoslavenske zastupnike da se živo zauzmu i slože na obranu jugoslavenskih interesa na Jadranu.

Talijani su poslije skupštine pripravili napadaj na Jugoslavene, ali kada su ugledali ogromno mnoštvo, povukli su se prestrašeni, te su samo iz daleka prijetili i psovali. Jugoslaveni su htjeli poći gradom, ali ih je sprječila policija, te nastojala da ih rasprši. Ipak je došlo do sukoba između pojedinaca. Nekoliko Slovenaca i Hrvata koji su se kući vraćali sami bilo je u Via Carducci napadnuto od talijanske bande. Dva talijana su napali slovenskog radnika Plantera i ispalili dva hitca iz revolvara na nj. Planter je na glavi lako ranjen. Prekinuo su tri talijanca napali sličanina Reića ali ovaj ih je hrabro odbio.

Srpski poslanik u Carigradu.

Na novi zahtjev Srbije, Porta je ipak pristala da poslanik u Carigradu bude opet imenovan bivši poslanik Nenadović.

Ustanak u južnoj Albaniji uspijeva.

Na istočnoj granici Albanije traju uviđek bojevi između muhamedanaca i arbanaške žandarmerije. Muhamedanci neće da priznaju arbanašku vlast. Ustaše pobedno napreduju i zauzimaju mesta jedno za drugim.

Novi talijanski kabinet.

Salandra je konstituirao novi kabinet ovakvo: on je preuzeo predsjedništvo i unutarnje poslove, San Giuliano izvanje poslove, Martini kolonije, Dari pravosudje, Rava financije, Spingardi rat, Millo mornaricu, Ricchio poljodjelstvo, a Daneo nastavu.

Diplomatski sukob između Rusije i Njemačke.

Između Njemačke i Rusije došlo je do diplomatskog sukoba, jer je ruski pomorski kapetan Poljakov, koji po nalogu svoje vlade boravi u Kielu radi nekoj radnji tehničke naravi, bio osudjen na 10 dana zatvora, jer da je tobože okrao jednog radnika. Ruski vojni attaché i ruski poslanik u Berlinu odmah su posredovali, da bude pušten na slobodu. Vlada je odredila odmah istragu i izjavila se spremnom datih zadovoljštinu.

U dumi je zast. Bobrinski prikazao

tovi, „Naši ljudi i krajevi“. Društvo hrvatskih književnika izdalo je prošle godine njegovu knjigu „Pečalba“, što znači nadnica, jer je sve te male stvarce pisao kao novinar. Knjiga je po preventivnoj cenzuri bila s prva zaplijenjena, ali je onda puštena da dodje u dnevnu knjižaru prodaju.

Na njegovom povratku iz Rima bio je u Nici, te je još nosio sobom veselju svoju čud, silno zanimanje za domaće literarne stvari, ali i pun nade u skoro svoje ozdravljenje. Srbina mu toga nije dosudila.

Naša literatura i kritika gubi jednog ženjalnog zastupnika, a što se tiče političkih mišljenja, bilo mu je ono diktirano onim starim zagrebačkim hrvatskim nepomirljivim duhom, kojim su odisali stariji predstavnici političkog i kulturnog života. Vrieme komesarjata donjelo je par vrlo lepih njegovih feljtona, u kojima je ocrtača čeznja za svim onim, što čovjeka zahvaća, kada čita lijepe stranice Šenoinih romana. „Visoko se krilia Ševa“, počeo je jedan od feljtona, koji je govorio o plenumitoj občini turopoljskoj. Prošlo je gotovo godinu dana od onog časa, kad se opet Ševa spremala na pobednosnu pjesmu rodnim poljanama, ali koje Matoš nije mogao da dočeka da se pove seli svome ozdravljenju.

Bila mu laka hrvatska zemlja!

oštru interpelaciju proti postupanju nje mačkih vlasti sa kapetanom Poljakovom.

Pred evropskim ratom.

„Temps“ javlja jedan interview, što ga donosi „Novoje Vremja“ s jednim ruskim politikom, koji priznaje, da se čitava Evropa sprema na rat, ali da momentano nema nikakove opasnosti. Dalje je izjavio taj politik, da se sprema francusko-rusko-njemačko-engleski savez i da se u političkim centrima dotičnih država živo oko toga radi. Sada zadaje poteškoće pitanje Elzasa, ali će to pitanje biti riješeno tako, da on pripadne Francuskoj, a Njemačka će biti odstićena na račun jedne druge države na istoku. Rusija će da ostvari svoje pretencije u Galiciji, a u isto će vrijeme da i Rumunjska pokuša realizirati svoje aspiracije u Ugarskoj. U Petrogradu, Parizu i Berlinu osobito su zagrijani za taj savez.

Velika protestna skupština našeg djaštva u Beču.

Prekucer se je obdržavala veličanstvena skupština jugoslavenskih džaka u Beču. Skupština je najoštire protestirala protiv denuncijacija i uvreda nanešenih od talijanskih džaka i zastupnika našim džacima i narodnosti. Poziva jugoslavensku javnost da stupi u borbu svim sredstvima za postignuće jugoslavenskih kulturnih zahtjeva i protestira oštros proti talijanskom fakultetu u Trstu. Pojedini govornici napali su žestoko vladu koja da ima smisla za kulturne potrebe samo onda, ako može iz njih izvući političke koristi za sebe. Jugoslavenska mladež je odlučila borbu i ne ustupa pred nikakvom sredstvima, čim to bude trebalo.

Nove zakonske osnove u Srbiji.

Vlada je podnijela narodnoj skupštini sedam zakonskih projekata, koji će se riješavati, čim budget bude svršen u drugom čitanju. Ti su zakonski projekti: aneksija novih krajeva, konvencija između Srbije i Rumunjske, gradnja mosta na Dunavu, preuređenje ministarstva prosvjete, te podizanje hotela u novim krajevima.

Novi srpski zajam. — Željezničko pitanje. — Izvoz svinja u Austriju.

Izvestilac većine pri završetku debate budž

Nismo samo Južni Slovjeni, nego hoćemo da budemo Jugosloveni, jer jedino ideja narodnoga jedinstva Hrvata, Srba i Slovenaca, može da uđovolji prirodnog težnji da budemo kao narod veći, jači, slobodniji i nezavisniji. Ideja jugoslovenska daje nam tu mogućnost i tu snagu. Ali, kako u svemu, tako i u tome moramo biti dovoljno realni i pozitivni, pak priznati, da još uvijek postaje tri historijske varijante sa tri stvarne i tri imenske tradicije ili tri emanacije nacijonalizma kod Južnih Slovjenih. Svaka specijalna: slovenska, hrvatska i srpska svijet reprezentira jednu kulturnu, nacijonalnu i političku vrijednost ne samo za sebe, nego i za cijelinu. Jugoslovenstvo se, kao jedna nacijonalna cijelina, istom formira, a dobit će konačne oblike istom onda kada se proces ujednačenja, ujedinjenja ne dovrši samo u svijesti nego i u stvarnosti. I za to ćemo, bez obzira na to da li ima ili nema dovoljno temelja smatrati da postoje tri različne jugoslovenske nacije, naglašavati misao, da je opasno dozvoliti, a ne-nacijonalno htjeti, da se tri nacijonalne skupine i dalje separatno razvijaju.

Naš list pokrećemo u prvom redu kao hrvatski jugoslavenski list u Zagrebu, jer je danas u najvišem životnom interesu hrvatstva i jugoslovenstva pitanje o budućnosti hrvatskog dijela naroda i hrvatske teritorije. Hrvatskom dijelu naroda i hrvatstvu, po našem je najdubljem uvjerenju i po iskusstvima novije političke prošlosti, spas i obezbjeđenje samo u jugoslovenstvu, a jugoslavizam je nemoguć bez Hrvata ili protiv njihove volje.

Veleizdajnički proces u Lavovu.

Redakteur Benasiuk Pope Sandoritsch

Student Kodra

Pope Hudima

Blažena Austrija! Izdajnički proces u Marmaros-Szigetu stopom završen, a u Lavovu počeo novi. Obtuženi su urednik Bendasiuk, koji je i korespondent „N. Vremja“, dvojica svećenika Sandorić i Hudima i đjak Kodra.

NAŠI DOPISI.

Tijesno, 19 ožujka.

(Dalmatinsko pokraj. kazalište). Gostovanje ovog našeg društva pod upravom gospode J. Pastirc i I. Rakarić, učinilo je na nas dobar utisak, te nemožemo a da istog ne preporučimo našoj javnosti.

Svako priznanje ide gosp. Pastirc, koji se vješto snadje u svakoj ulogi, a i ostalo društvo igra dobro. Od prestava svijede su nam se „Hasan-aginica“ u bojoj ulogu Hasanagance je vješto odigrala gosp. Pany a majku Hasanagane gosp. Rakarić-Sokol „Posljedni Zinjski“ te „Svjet“ od Nušića u kojoj su se osobito istakli gospoda I. Rakarić i R. Pany. — „Quo vadis“ ili „U znaku Križa“ u kom su izvrsno igrali gosp. Pastirc kao Marco Superbo i gospod. Halikova kao Mercia. U „Novoj koži“ gosp. Pastirc pokazao je vrhunac svoje vještine.

Šteta što u nas neima shodnih dvorana te se uz snijene cijene dade prigode našem težaku da se naužije domaće umjetnosti, budući poznato koliko rodoljubni komadi djeluju na narodni razvoj. — Do nas je sviju da ovake koristne institucije, na kojima oskudivamo, dodu do one savršenosti koju imade među drugim narodima, te dužnost je sviju nas da ih koliki materijalno toli moralno podupremo. Hvaljivo bi bilo kada bi Zemaljski odbor subvencirao društvo i tako donekle osjetio žrtve koje isto doprinaša, budući nam poznati troškovi kojima je isto izloženo.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Občinske izborne imenice po zakonskom propisu opet su izložene, da se vide ispravci i promjene koje su navedene u kazalima uslijed prikazanih utoka. O rješenju utoka ne ćemo se danas me itorno baviti, spomenut ćemo jedino, da nam se podaci, koje je općina dobavila od porezog ureda, prikazuju vrlo, vrlo čudnovati. Nego, kako do retificiranja istih može da dodje uslijed utoka u drugoj molbi, to ćemo čekati do rješenja ovih, pa ćemo onda bez obzira izreći, svoju u jedan put.

Hrvatska Narodna Zajednica

u Sjever. Americi imala je na koncu prošle godine 33 200 članova. Njezina je imovina iznosila 348 330 dolara. Kroz prošlu godinu umrlo je 277 članova, a od tih 78 poginule na radnji, a 69 preminulo je od sušice. Jedan je umro pod Skadrom — Crnogorac Milovan Rajčević — odazav se pozivu domovine pod oružje. Odštetu su dobila 204 člana. U god. 1913 izplatila je Zajednica za umrle članove 229.509 dolara, a za osakačena 42.550 i bolesne 33.086.

Od postanka Zajednice (4 rujna 1894) do 31 prosinca 1913 izplaćeno je članovima — u ime osmrtnina, odštetu i podpora — ukupno 2 milijuna i 808.462 dolara. Od izplaćene svote za umrle članove poslalo se baštinicom barem jedna trećina u domovinu, a to znači, da je Zajednica mnogo sirotinji pritekla u pomoć. Kad ne bi Zajednica učinila ništa drugo, nego tek ovu izplatu za svoje članstvo, bio bi i dovoljan dokaz, što i koliko može učiniti jedna organizacija, jedan organizovani narod. No, naša Zajednica i ostale organizacije radile su i drugdje, te su podizale crkve i škole i podigle su narodni život bar na kakav takav vidljivi stepen.

Koliko stoji „Balkan“.

Zanimivo je, koliko je stajao zemljivo proces radi Balkana. Sami su sudbeni troškovi proračunani na 100.000 K., a isto toliko stope i vještaci, koji su davali raznijenja. Troškovi su proglašeni utjerivima.

Telefonski i brzojavni ured. Na 25. 4. m. otvara se telefonski saobraćaj između Šibenika i Liesinga kod Beča. Pristojba za 3 časa 3 K.

Trgovački jubilej. Odlična domaća tvrdka u Zadru (na Voštarnici) Čorak i drug, koja trguje u velikoj kožama i raznim domaćim proizvodima, kao što su ulje, vuna, itd., proslavila je na 15. 4. m. 25. godišnjicu svoga rada. Od čednog početka, ona je kroz 25 godina svoga rada proširila tako svoje djelovanje, da danas i na vanjskim tržišima uživa glas poznate i solidne tvrdke. Čestitamo!

Uspinjača uz Posat u Dubrovniku. Svakoga zanima uspinjača uz Posak, jer će ona biti od velike koristi, osobito za „Gornji Kono“.

Sad se već govori o razvlačenju zemljista, kuda će uspinjača proći, pa regbi da neće biti protivština, jer svakoznaje koliko će poskočiti cijene kućama na Konalu.

Dinko Šimunović naš najbolji novelist i uvaženi književnik, dovršio je i već poslao Matici Hrvatskoj, četiri novele za ovogodišnja izdanja.

Uredjenje plaće poštanskih poslovnika. Kod kategorije poštanskih poslovnika stupilo je kod one grupe, koja posjeduje svojstva poštanskih oficijanata, te koja služi kod poštanskih ureda III razreda, površenje plaće od prvog do trećeg stepena za 100 K, kod ostalih poštanskih ureda za 50 K. Takovi poštanski poslovnici, koji su za vrijeme dva perioda reguliranja upravljali poštanskim uredom III razreda prvog ili drugog stepena, bez da je taj ured došao u II razred, uživaju, mjesto normalne i telegrafске nagrade, dohodak koji je jednak plaći i aktivitetnom nadoplatu poštanskog majstora prvog platnog stepena ureda III razreda.

Poboljšanje plaće poštanskim majstorima. Na temelju novih odredaba bit će uvršteni u stepen plaće viši poštanski majstori sa svotom od K 3000 (do sada 2800) te će sadržavati pet stepena do najveće plaće od K 4000 (do sada 3600). Dosadašnja ljestvica poštanskih majstora sa 7 stepena plaće od 1600 do 2800 K, povećali će se priključkom od daljnja 4 stepena te će biti najveća plaća K 3600. Plaće poštanskim majstorima za 100 K manje. Aktivitetnu nadoplate bili su opredjeljene u istoj mjeri kao kod državnih činovnika.

Osim toga računati će se višim poštanskim majstorima i poštanskim majstorima u mirovinu, na temelju njihove preveljene službene ljestvice i ukupne poštanske službe, osobni nadoplatci, i to višim pošt. majstорima između 100 do 400 K, a pošt. majstорima između 100 do 500 K.

Promjena na upravi bolnice u Splitu. Dosadašnji upravitelj bolnice Dr. Tacconi zatražio je odulji dopust iz kojega reč bi da kani u mirovinu. Njegovim vremenim, a nadamo se kašnje i definitivnim zamjenikom, bio je od Zemaljskog Odbora imenovan g. Dr. F. Račić. Čujemo da je bila živa želja Občinskog Upraviteljstva i cjelokupnog gradjanstva bez razlike staleža političkog misljenja, da se to veoma važno mjesto povjeri valjanom kirurgu i prokušnom liječniku i čovjeku kakav je g. Dr. Račić koji ima sve potrebite uvjete da u podpunoj mjeri odgovori nadama koje se u njemu postavljaju. Njegov dosadašnji rad i njegovi uspjesi su ga baš imponirali na to mjesto i Zemaljski Odbor je bio sretne ruke kad ga je za to pridobio. Neka bude sretno i narodu koristno.

Hrvatski Sokol u Šibeniku predređuje u nedjelju dne 22. ožujka društvenu zabavu sa slijedećim programom:

I. „Ljubav pobijeduje i ruši“ drama u jednom činu, napisao Rose de Mai. — II. „Tepe“ Šaljivi couplet, pjeva gosp. F. Delfin. — III. Šaljivi couplet Lambertica iz operete „Boccacio“ pjeva gosp. A. Weissenberger. — IV. „Plesni vjenčić“. Preko odmora udara gradjanski orkestar pod ravnjanjem društvenog učitelja gosp. R. Patučchi-a. Početak tačno u 7 1/2 sati na večer.

Za „Hrv. Rieč“ da počasti uspomenu blagopokojnog Luke Krstelja-daravače gg. L. P. Relja iz Arbanasa K 10.—, Obitelj Pašković Čikara K 4.—. Darovateljima najljepše zahvaljuje — Uprava Hrvatskog Sokola“.

Željeznice. Ovi dani napokon bit će raspisani natječaj za zakup gradnje željeznice Knin-Pribudić i Dugopolje-Arzano.

Zagrebačka i osječka opera i opereta. Zagrebačka opera neće ovoga ljeta doći na gostovanje u Split, jer joj od sabora, koji je zavoren, nije dopitana oblična potpora. Osječka opera i opereta će gostovati u Splitu početkom od 12 aprila. U Split je već stigao upravitelj osječke družine da pripremi sve nužno.

Družina će dati ove opere: Goldmark: „Cvrčak za ognjištem“. Smetana: „Poljubac“. Massenet: „Manon“. Puccini: „Bohème“ i „Madame Butterfy“. Verdi: „Krabuljni pleš“ i „Traviata“. Offenbach: „Hofmanove priče“, te slijedeće operete: Lehar: „Eva“ i „Cigantska ljubav“. Albini: „Barun Trenk“ i „Bosonoga plesačica“. Strauss: „Barun ciganin“. Eisler: „Muž veseljak“. Planquette: „Kornevilska zvona“. Kalman: „Ciganski primaš“. Nedbal: „Počajka krv“.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Opatiji primilo je nadalje slijedeće prinose: G. Jakov Mikac, učitelj Nova Vas K 23.20. i to K 17.— sakupljenih na političkom sastanku u Žbandaju, a K 6.20. dar školske dječice. G. Dragan Kostanjski, Zagreb K 2— Prva Virovska štendionica Virje K 10.— Uprava Malih Novina, Zagreb K 10.— dar zanatljiskog društva u Glini umjesto vijenca na dar blagop. Josipa Abella glinskog načelnika. Novosti, Zagreb K 7.— Hrv. društvo „Zora“, Cavtat K 331.66 od kojih K 322.60 čist prihod zabave u korist Družbe, a K 9 sakupljenih u Škrabici broj 22. G. Stj. Pavlović ml. Makarska K 403— čisti prihod zabave priredjene u korist družbe od makarske omladine. Uprava Općine Novo Čice K 10.— Dionika Št. diona Križevci K 50.— Uprava Riječkog Novog Lista dalnjih K 1000— u ime sabranih prinosa u ovoj godini. Pučka Štendionica Kostajnica K 50.— Hrvatska Čitaonica, Mali Lošinj, K 236.42, čisti prihod zabave u korist družbe. Poglavarstvo Upravne Općine, Međenčani K 19.90. Poglavarstvo Općine, Severin K 50.— G. Mate Vlašić Nova Vas K 257.22, čisti prihod plesa u korist družbe. Uprava Općine, Tijesno K 30.— Poglavarstvo Općine, M. Bistrice K 10.— G. Dr. Sobol, Cirkvenica K 50.— Uprava Riječkih Novina, Rijeka K 24.70. Podružnica Narodne Zajednice, Srdčići K 91.38. Pučko Društvo „Sloga“ Moščenička Draga K 48.10, čisti prihod plesa. G. Šenica Opatija K 10.— mjesto vijenca na grob pok. Bohinca. Ženska družbina Podružnica Volosko K 200.20, putem gdje Janeževce. G. Krstov, Učka Gora K 7.05, sakupljenih u Škrabici. Uprava Riječkog Novog Lista, Rijeka K 1000— u ime sabranih prinosa u ovoj godini. G. dr. Minko Marton, Zagreb K 10.— Podružnica družbina, Trogir K 233.30 čist prihod plesa u korist družbe. Družbi na Podružnici, Komiža K 500.— na račun čistog prihoda plesa u korist družbe. Družbina podružnica Veliki Lošinj K 105.57. Podružnica Narodne Straže, Varaždin K 119.58. G. Ladislav Tonković Župnopravitelj Gračići K 5.— Hrvatska Čitaonica, Tinjan K 22.20. Družbija pučke škole Vabriga K 41.23. Družbina Podružnica, Blato K 255.53. Gdjeva Betty Markus, Mali Lošinj K 6. — Živilii plemeniti darovatelj! Ugledali se i drugi! Naprijed za Družbu!

U zadnjem trenutku, kada se zaključuje sabiranje naručaba na turske srećke k naslijednom vučenju dne 1. travnja ov. g. kod kojeg će iznašati glavni zgoditak 400.000 zlatnih franaka, moramo, na žalost, obavijestiti, da se oddaju turske srećke samo još ovaj puta na mjesecne obroke po samo 4 krune 75 filira, jer će se od 1. travnja o. g. mjesecni obroci, primjerno povišati. Tko ima dakle namen, naručiti tu izvrnu srećku uz stare uvjete glasom današnjeg oglasa „Slovenske i Hrvatske Narodne Straže“, neka to učini odmah i upozori na to takodjer svoje prijatelje i znanje.

Trst-Metković A (poštanska)

Početak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati pos. podne povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.

Trst-Metković B (poštanska)

Početak iz Trsta u četvrtak u 5 sati pos. podne povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne.

Trst-Metković C (poštanska)

Početak iz Trsta u subotu u 5 sati pos. podne povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.

Trst-Korčula (poštanska)

Početak iz Trsta u srijedu u 5 sati pos. podne povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst-Šibenik (poštanska)

Početak iz Trsta u petak u 5 sati pos. podne povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst-Makarska (trgovačka)

Početak iz Trsta u utorku u 6 sati pos. podne povratak u nedjelju u 1.15 pos. podne.

Trst-Vis (trgovačka)

Početak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne povratak svaki četvrtak u 7.15 pos. podne.

VELIKA ZLATARIJA

Gi. PLANČIĆ

Vis=STARIGRAD=Velaluka

ŠIBENIK.

FINO MASLINOVNO ULJE

po kr. 1.30 kilogr.

kod

S. i V. Šupuka.</p

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cijene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

40-50 kruna sedmično

može da zasluži svaki čovjek bez ikakvog kapitala i bez gubitka u svom zvanju.

Pobliže bavesti daje badava

Ignaz Althammer
Könighof a/d Elbe 616.

NOVO IZRADJENE
:: RADNIČKE KNJIGE ::

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NAVABLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI
(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Ako Vi

ne možete jesti, te se čutite bolestan, to će Vam

lječničko izpitati

Kaiser'ovi

Želudčani

Pfeferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete dobar tek, želudac se opet uređi i ojača. Radi oživljajućih i okrepljujućih svojstva, neobhodno potrebiti na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija i Vinko Vučić, drogerija u Šibeniku
kao i u svim ljekarnama

18-90

Važan oglas Hrvatske Narodne i Slovenske Straže — Čitate!

U današnjim težkim odnošajima možete obogatiti samo sa srećom!

TURSKA SREĆKA

jer imade šest vučenja svaku godinu,
jer iznose glavnici svaku godinu 400.000, 400.000, 200.000, 200.000
i 200.000 franaka u zlatu,
jer svaka srećka mora dobiti najmanje 400 franaka,
jer je dakle za nju izdan novac sigurno uložen kao u štedionici,
jer igra još dug niz godina i obdrži kupac nakon izplate kupovnine tajno
pravo srećanja bez svakoga nadaljeva uplaćivanja,
jer iznosi mjeseci obrok sam 4 kruna 75 fillira, i
jer pridobi kupac već nakon uplate prvog obroka izključno pravo srećanja.

Buduće vučenje se vrsi 1. travnja 1914!

I turška srećka i

1 srećka talijanskog crvenog križa
sa 10 vučenja svake godine na mjesecne obroke po
samou 6 kruna.

Nakon vučenja izlazi hrvatski vijestnik o izvučenim brojevima.
Točne obavijesti šalje svakome besplatno za srećkovno odjeljenje „Slovenske
Straže“ g. Valentini Urbančić, Ljubljana.

— Primaju se provizirski zastupnici uz ugodne uslove. —

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzoplate: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU
Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kupon žaložnica Zemljisko vere-
sijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi 1/II. kao
i uvučene žaložnice u-
novčuju se kod

JADRANSKE BANKE

u Trstu i svih
njezinih po-
družnica.

Dionica glavnica k 8.000.000.

Pričuve k 700.000.

JADRANSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Uložne knjižice - Po-
hrana i administracija
vrijednosnih papira. — Ku-
poprodaja tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te devisa i
valute. — Osiguravanje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro
računi i tekući računi. — Unovčivanje mje-
nica, dokumenta, odrezaka i izvučenih vrijed-
nosnih papira. — Kreditna pisma čekovi, vagila,
naputnici. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice srećke, robu (Warrants), brodove i t. d.
Gradjevne vjerijesije.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti

„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
jedini je domaći osiguravajući zavod. :: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj

palači, ugao Maravske i Prera-

podljeve ulice. — PODRUŽNICE I GLAVNA ZA-
STUPSTVA: Osiek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Levatoio br. I., II. kat
Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sledeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETINNA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLOĐINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi . . . . . K 3,013,332.66
Prihod premija s pristojbama . . . . . K 1,486,297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda . . . . . K 5,624,162.96

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu
VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razašilje
Ure za crkvene zvonike, dvorce, škole,
tvornice i vjećnice,
samo u Izvrsnoj izradi vrlo
jeftino.

ČUVENE NADZORNE URE.
Cienici šajtu se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ. —

Izvješćujte „Hrvatsku Rieč“.

HRVATSKA TISKARA (D.R KRSTELJ I DRUG
ŠIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladiste svih vrsti tiskanica za župske i občinske ureds.

izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerne,
jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernejšim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje
itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.